

Familia ry: Aikalisä uusista oppilaaksioton kriteereistä päättämiseen – päätösesityksessä ei ole huomioitu lapsen kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia

Familia vaatii, että Helsingin kaupunki ottaa aikalisän uusista oppilaaksioton kriteereistä päättämiseen. Helsinki on valmistellut suomenkielisten peruskoulujen kaksikielisen opetuksen pääsykokeiden poistamista ensimmäiselle luokalle haettaessa. Jatkossa kaksikieliseen opetukseen pääsisi kuka tahansa arvonnalla. Muutoksen olisi tarkoitus tulla voimaan vuonna 2025. Asiasta ollaan päättämässä tänään tiistaina Helsingin kaupungin kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisessä jaostossa.

Ehdotus pääsykokeiden poistamisesta on herättänyt huolta monikielisten lasten vanhemmissa, erityisesti Käpylän koulun kaksikieliseen suomi-espanja- opetukseen tulevien lasten perheissä. Päätöstä on ajettu läpi ilman kunnollista asiantuntijoiden tai vanhempien kuulemistä. Päätöstä perustellaan pedagogisin perustein, mutta näissä perusteluissa ei ole otettu huomioon monikielisten lasten kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia. Helsingin kaupunki tarjoaa tällä hetkellä kaksikielistä perusopetusta suomeksi ja englanniksi, suomeksi ja espanjaksi, suomeksi ja kiinaksi, suomeksi ja pohjoissaameksi, suomeksi ja ruotsiksi, suomeksi ja venäjäksi sekä suomeksi ja viroksi. Kaksikielistä opetusta annetaan tällä hetkellä 11:ssä kaupungin koulussa.

Kaikilla ihmisillä on perustuslain takaama oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin. Nämä oikeudet taataan myös monissa kansainvälisissä sopimuksissa. Esimerkiksi YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa taataan kaikille vähemmistöryhmään tai alkuperäiskansaansa kuuluville lapsille oikeus nauttia omasta kulttuuristaan ja käyttää omaa kieltään yhdessä oman ryhmän muiden lasten ja aikuisten kanssa. Jokaisella lapsella on oikeus olla oma itsensä ja puhua omaa kieltään.

Asiaa ei ole yksinkertaista ratkaista. Nyt ehdotettu muutos luopuisi siitä ajatuksesta, että Helsingissä tarjottu kaksikielinen koulutus on äidinkielten vahvistamista. Muutoksen myötä kella tahansa helsinkiläisellä lapsella olisi mahdollisuus kaksikieliseen opetukseen. Osalle monikielisistä perheistä nyt ehdotettu pääsykokeiden muutos saattaisi tukea paremmin niiden lasten kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia, joilla ei ole vahvaa osaamista toisesta kotikielästään, sillä arvonta saattaisi tarjota heille paremman mahdollisuuden päästä kaksikieliseen opetukseen. Muutos saattaisi olla perusteltu, jos pysyttäisiin kuitenkin takaamaan, että juuri nämä monikieliset lapset pääsisivät kaksikieliseen opetukseen ja varmistamaan, että opetuksen taso ei heikentyisi.

Toisaalta ehdotettu muutos taas heikentää niiden monikielisten lasten pääsyä kaksikieliseen opetukseen, joilla toisen kotikielen osaaminen on vahva. Heille pääsykokeet ovat olleet toimiva tapa päästä laadukkaaseen opetukseen, mikä on tukenut lasten kaikkia kieliä ja kulttuuria. Näillä perheillä pääsykokeiden muutos heikentää monikielisten lasten mahdollisuuksia saada kaksikielistä opetusta ja tukea kaikkiin kieliinsä. Pääsykokeet mahdollistavat sekä kaksikielisten että yksikielisten lasten pääsyn kaksikieliseen opetukseen samoin kriteerein.

Suuri huolestumme on, että ehdotettu muutos saattaa itse asiassa huonontaa joidenkin perheiden ja kaksikielisten lasten kaksikielisyttä. Uudet kriteerit voivat johtaa siihen, että monikielisten lasten määrä vähenee näissä kouluissa, kun valinnan kriteerinä olisi arvonta. Lisäksi luokkien kielitason lasku vaikuttaisi mahdollisesti opetuksen yleiseen tasoon, kun kaksikieliseen

opetukseen tulevien lapsien kielitaitotaso saattaa vaihdella huomattavasti arvонnan myötä. Kaksikielinen opetus toimii myös monikielisille perheille tärkeänä kulttuuriympäristönä.

Familia peräänkuuluttaa Helsingin päätöksenteossa monikielisten lasten mahdollisuutta ja oikeutta päästä kaksikieliseen opetukseen. Monikielisyys on kahden kulttuurin perheissä luonnollinen osa arkea ja monessa perheessä voi olla hankalaa saada riittävää kosketusta kaikkiin kotikieliin. Nyt esitetty muutos heikentää joidenkin monikielisten perheiden mahdollisuutta saada kaksikielistä opetusta ja toisaalta taas lisää joidenkin mahdollisuutta päästä kaksikieliseen opetukseen. Pyydämme, että asia jätettäisiin tänään suomenkielisessä jaostossa pöydälle ja toteutettaisiin vielä parempi kuuleminen niin vanhempien kuin asiantuntijoiden osalta sekä mietittäisiin vaihtoehtoisia ratkaisuja tai pilotteja asian testaamiseen. Toivomme myös, että tulevaisuudessa muutoksissa huomioidaan kahden kulttuurin perheiden lasten kielelliset ja kulttuuriset oikeudet harjoittaa omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Helsingissä asuu Tilastokeskuksen mukaan yli 20 000 kahden kulttuurin perhettä, joissa puoliset ovat eri maista kotoisin. Yli 16 000:lla Helsingissä asuvalla perheellä toinen puoliso on suomalainen ja yli 3 500:ssa perheessä puoliset ovat syntyneet ulkomailla, mutta eri maissa. Koko joukosta helsinkiläisiä kahden kulttuurin perheistä alle 18-vuotiaiden lasten lapsiperheitä asuu Helsingissä lähes 8 000. Moni näistä lapsiperheistä on monikielisiä, joille pääsy kaksikieliseen opetukseen on todella tärkeää.

Lisätietoja:

Elina Helmanen
toiminnanjohtaja
050 4335411
elina.helmanen@family.fi